

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till ändring av 4 och 6 § i lagen om stöd för närståendevård

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2006 en proposition med förslag till ändring av 4 och 6 § i lagen om stöd för närståendevård (RP 136/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jurist Anne Koskela, social- och hälsovårdsministeriet
- organisationschef Merja Purhonen, Närståendevårdare och Vänner-Förbundet rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att närståendevårdares rätt till lagstadgad ledighet utökas från två till tre dygn per kalendermånad.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Social- och hälsovårdsutskottet anser att det är bra att regeringen fortsätter utveckla lagstiftningen om närståendevårdare. Om ledigheten ökas enligt förslaget från två till tre dygn per kalendermånad hjälper det närståendevårdarna att orka med det tunga vårdarbetet. Utskottet vill dock uppmärksamma att närståendevårdarna trots den förbättrade lagstiftningen inte kan hålla ledigt så som avses. Enligt utredningar har de bara i liten utsträckning utnyttjat sin lagstadgade ledighet.

Under den pågående regeringsperioden har en revidering gjorts som innebär att avgiften för tillfällig vård under lagstadgad ledighet är 9 euro per dag, men det har inte resulterat i någon avsevärt ökad användning av den lagstadgade ledigheten. Det tyder på att det i första hand är andra faktorer än de ekonomiska som hindrar närståendevårdarna att ta ledigt. Sådana faktorer kan vara att alternativa former av tillfällig vård saknas eller är olämpliga. Ofta är orsaken också att närståendevårdaren eller vårdtagaren förhåller sig emotionellt till ledigheten. Kommunerna bör satsa på att undanröja hindren och på så sätt ak-

tivt stödja närståendevårdarna så att de orkar med arbetet.

Utskottet understryker att närståendevården är en form av hemvård som också inbegriper tillfällig ersättande vård. Den ersättande vården bör utvecklas så att den bättre motsvarar brukarnas behov. Genom lämplig handledning och informationsförmedling kan närståendevårdarna uppmuntras att ta ledigt. Samtidigt kan vårdarna övervinna de attitydrelaterade eller emotionella hindren för att ta ledigt.

Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes har gjort en riksom-

fattande utredning om närståendevården vart fjärde år. Följande utredning kommer att göras i slutet av detta år, då det blir klart hur reformen av närståendevården i början av året har inverkat på kommunernas verksamhet och närståendevårdarnas ställning på olika håll i landet.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 29 september 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löw /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent

Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /cent
Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Tuula Väättä /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION

Motivering

Då befolkningen åldras måste vi allt mer fundera på hur vi ska klara av äldreomsorgen. De äldre får sämre funktionsförmåga och drabbas av sjukdomar. Vården i hemmet är ofta mänskligare än institutionsvård och därför också populärare bland äldre. Dessutom är den mer ekonomisk. Detsamma gäller för vården av handikappade och långtidssjuka samt lindringsvården.

De som har åtagit sig ett arbete som närståendevårdare måste få tillräckligt med fritid, både av hälsoskäl och av arbetarskyddsskäl. För att de ska orka med arbetet bör de få bättre möjligheter att vila. Därför bör de ha rätt till en ledig dag i veckan i stället för tre lediga dagar i månaden så som regeringen föreslår. De som vårdar sina anhöriga och närstående löper stor risk att bli utbrända, för arbetet är tungt och gör i många fall att vårdaren blir så gott som fullständigt bunden vid vårdtagaren. Dessutom är många närståendevårdare själva ålderstigna och behöver många slags hjälp.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår jag

att lagförslaget i övrigt godkänns enligt utskottets betänkande men 4 § med följande ändringar

Reservationens ändringsförslag

4 §

Ledighet för närståendevårdare

En närståendevårdare har rätt till minst *ett dygn ledig tid per sådan vecka* under vilken han eller hon oavbrutet eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående varje dag. Vårdaren anses vara bunden vid vården dygnet runt oberoende av om den vårdbehövande regelbundet en liten del av dygnet anlitar social och hälsovårdstjänster som ordnas utanför hemmet eller får rehabilitering eller undervisning.

— — — — —

Helsingfors den 29 september 2006

Leena Rauhala /kd